

Motion till riksdagen 2005/06:Bo246

av **Lennart Fremling (fp)**

Elöverkänslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av att iaktta försiktighet vid investeringar i ny teknik vars effekter på människor inte är till fullo kända.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att samhället måste ta sitt ansvar för att hjälpa dem som drabbats av elöverkänslighet trots att det ännu inte finns något vetenskapligt säkert underlag.

Nuläget

Elöverkänslighet började uppmärksammas på 1980-talet i samband med förmodade skador från bildskärmsarbete. Sedan länge finns en sammanslutning som är både intresseorganisation och ett handikappförbund, Elöverkänsligas riksförbund (www.feb.se), som har närmare 3 000 medlemmar. Man bedömer att det i Sverige i dag finns flera tusen personer som är elöverkänsliga, dvs. får allvarliga besvär när de vistas i närheten av elektrisk utrustning.

Elöverkänslighet rapporteras från många länder. På många håll är man särskilt bekymrad över att näten för mobiltelefoni byggs ut i snabb takt utan att man har till – rätklig kunskap om de långsiktiga hälsoeffekterna av en lågintensiv men ständig exponering för mikrovågor.

För drabbade personer blir livssituationen allt svårare i takt med att alltmer elektronisk utrustning utnyttjas i bostäder och på arbetsplatser samt även utomhus och på allmänna kommunikationsmedel.

Staten satsar en del medel på forskning kring elöverkänslighet. Denna kunskapsuppbyggnad tar naturligen en hel del tid eftersom det handlar om ett nytt fenomen av så speciell karaktär. Rent vetenskapligt är det fortfarande inte möjligt att med säkerhet säga mycket om de medicinska orsakerna till elöverkänslighet.

Fel! Okänt namn på

Försiktighet

Samhället får dock inte stå överksamt och invänta forskningsresultat samtidigt som utvecklingen inom informationsteknologiområdet rusar vidare. Det nya informationssamhället har uppenbarligen en baksida. De elektromagnetiska emissionerna har ökat och ökar kraftigt. Det finns med andra ord risk att vi står inför en ny typ av miljöproblem. Kunskaperna om de långsiktiga folkhälsoeffekterna är obefintliga. Det ökande antalet elöverkänsliga är en stark varningssignal i detta sammanhang.

Under senare år har det förekommit livliga diskussioner om byggande av nya mobiltelefonmaster. Dessutom rapporteras bekymmer med de speciella kommunikationssignaler som sänds till och från nya elmätare som installeras i våra bostäder.

Vi vet heller inte hur elektromagnetiska emissioner av olika frekvenser påverkar olika livsformer i naturen, och därmed kan man exempelvis inte bedöma om de riskerar att minska den biologiska mångfalden. Försiktighetsprincipen måste tillämpas.

Vi får inte bygga fast oss i system som skapar mer elektromagnetiska emissioner än nödvändigt. Exempelvis kan eldistributionsnätet för lågspänning byggas med 5-ledarsystem i stället för med 4-ledarsystem. Då elimineras de magnetiska fält som annars skapas av s.k. vagabonderande strömmar. Fältstyrkan från dessa strömmar är ofta mycket stor i byggnader, t.o.m. kraftigare än från de stora högspänningsledningar där man nu oroar sig för cancerriskerna. Nybyggnad och ombyggnad av eldistribution bör således ske med 5-ledarsystem, eftersom merkostnaderna då inte är så stora.

Ansvar för de drabbade

När vetenskapen inte kommit fram till bestämda slutsatser måste man bygga på de praktiska erfarenheter som finns, exempelvis när det gäller bostadsanpassning. Det visar sig att vissa elsaneringsåtgärder fungerar i praktiken, vilket innebär en ökad livskvalitet trots att personen fortfarande är elöverkänslig. Slutsatsen från mänsklig synpunkt måste då vara att man skall fortsätta med sådan bostadsanpassning, trots att det inte finns tillräckligt vetenskapligt underlag. Det vore omänskligt att begära att människor som mår dåligt skall tvingas vänta på vetenskapliga resultat, när det finns åtgärder som visat sig fungera för många av de berörda.

Gemensamt för den utrustning som orsakar elöverkänsliga besvär är att de emitterar elektriska och/eller magnetiska fält. Det är oroväckande att dessa fält tilltar med allt högre frekvenser och tätare emissioner. Elöverkänsliga rapporterar ökande problem i takt med att teleledning, kabel-tv, elledning, datanätverk, mobiltelefon och andra sändare blir allt vanligare och att nya typer av signaler införs på dessa. Samhället måste systematiskt medverka till att vissa områden hålls i rimlig grad fria från sådana fält. Sådana områden behövs för att de mest elöverkänsliga skall kunna hitta tillflyktsorter någon-

Fel! Okänt namn på

stans. Sådana elektromagnetiska frizoner har minskat i omfattning och är i dag praktiskt taget obefintliga i Sverige, möjligen bortsett från Lapplands fjälltrakter.

Stockholm den 23 september 2005

Lennart Fremling (fp)